

Kittilän kunta
Valtatie 15
99100 Kittilä
kirjaamo@kittila.fi

LAUSUNTO

10.3.2017

Dnro 123/2017

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto ranta-asemakaavasta

Viite: Lausuntopyyntö 20.2.2017

AKANVUOMA/TAIVAANVALKEAT RANTA-ASEMAKAAVA

Kittilän kunta pyytää lausuntoa Könkään kylään sijoittuvasta Akanvuoma/Taivaanvalkeat ranta-asemakaavasta. Kaavan tarkoituksena on kehittää matkailupalveluita (Taivaanvalkeat Oy), virkistys ja retkeilytoimintaa sekä loma-asutusta (kuusi korttelia) ja pientaloasutusta (yksi kortteli). Suuri osa alueesta säilyisi M-alueena. Luonnontilaiset suoalueet osoitetaan yhteiskäyttöiseksi puistoalueeksi (vR/yrk).

Kaava-alue sijoittuu pääasiassa Kyrön paliskunnan alueelle (Ounasjoen länsipuoli). Kuivasalmen paliskunnan puolelle sijoittuu kaavassa sen itäisimmät alueet (Ounasjoen itäpuoliset loma-asuntokorttelit, 5 kpl). Paliskuntien raja kulkee Ounasjoessa, mutta käytännössä paliskuntien raja-aita sijoittuu kaavakartassa näkyvän valtatie länsipuolelle. Molemmat paliskunnat sijaitsevat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Kaava-alue sijoittuu yksityismailla.

Porotalous on merkittävä elinkeino Kittilän kunnassa. Alueen poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja luonnonlaitumien ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Poronhoito on merkittävä sidostuotintala matkailulle ja se työllistää kunnassa merkittävästi myös lihan jalostuksen kautta.

Poronhoitolaki

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoitolaki (848/1990) (PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säätelee poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §): ”Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallintaoikeudesta riippumatta.” Se tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta muutamien poikkeuksin. Poronhoitolaissa määritellyt rajoitukset tarkoittavat, että porot eivät saa aiheuttaa vahinkoa saamelaisalueen eteläpuolella vakinaisesti asuttujen talojen pihapiireissä tai viljelyksillä (PHL 31 §). Tämä tarkoittaa paliskunnalle vahinkojen estämisen tai aitaamisvelvollisuutta (PHL 32 §). Mikäli vahinkoja aiheutuu, on paliskunnalla korvausvelvollisuus (PHL 34 §). Loma-asuntojen pihapiirejä, PHL 31, 32 ja 34 § eivät koske. Myöskään matkailupalveluiden alueita ei voida katsoa erityiseen käyttöön otetuiksi alueiksi poronhoitolaissa tarkoitettulla tavalla.

Kyrön ja Kuivasalmen paliskunnat sijaitsevat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Näitä valtionmaista luovutettuja alueita voi olla kaava-alueella.

Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poronhoitoa turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VAT): ”Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset.” Tunturi-Lapin maakuntakaavassa määrätään kaavan yleismääräyksissä: ”Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asian osaisen paliskunnan kanssa.” Tämä yleismääräys puuttuu kaavaselostuksesta.

Kaavamääräykset

Kaavan yleismääräyksiin on tällä hetkellä kirjattu:

”Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen raja. Rajan pohjoispuolella (koskee ranta-asemakaava-alueita) olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Valtionmaan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (Poronhoitolain 2.2 pykälän mukaan).”

Tämä määräys noudattelee maakuntakaavaa, mikä sinällään on ajatuksena hyvä. Määräyksen ensimmäinen osa koskee kuitenkin vain valtion maita, minkä vuoksi lisäksi tai jopa tärkeämpää olisi ottaa toiminnassa huomioon VAT ja maakuntakaavan yleismääräys (”Poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asian osaisen paliskunnan kanssa.”) ja toistaa se tarvittavilta osin kaavan yleismääräyksissä, esim.

Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Poroilla on kaava-alueella poronhoitolain turvaama vapaa laidunnusoikeus. Tämän huomioon ottaminen rakentamisessa tulee poronhoitoalueella esille erityisesti uusien asuinalueiden ja loma-asutuksen rakentamisen yhteydessä, koska porot voivat vanhasta tottumuksesta hakeutua entisille laitumilleen ja aiheuttaa vahinkoja uusilla pihdoilla. Loma-asuntoja eivät kuitenkaan koske poronhoitolain aitaamis- ja vahingonkorvauspykälät. Siksi tietoisuus porojen mahdollisesta hakeutumisesta alueelle on tärkeää jo ennen rakentamista. Kaavaan on siksi syytä lisätä määräys:

Rakennettaessa poronhoitoalueella otettava huomioon poronhoitolain 3§ takaama porojen vapaa laidunnusoikeus.

Tätä olisi syytä avata selostuksessa ja kertoa myös, että poronhoitolain vahingonkorvaus- ja aitaamispöytäkirjat eivät koske loma-asutusta, kuten ei PHL 2.2. pykälän mukaisia maitakaan. Mikäli porot häiritsevät, on suositeltavaa aidata tonttinsa itse.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao